

1 ta' Gunju, 1959

Imħallfin:—

Is-S.T.O. Prof. A.J. Mamo, O.B.E., Q.C., B.A., LL.D.,  
President;

Onor. Dr. A.J. Montanaro Gauci, C.B.E., K.M., LL.D.;

Onor. Dr. W. Harding, K.M., B. Litt., LL.D.

Caterina Gerada

versus

Avukat Dr. Antonio Caruana

**Appell lill-Maestà Taghha r-Regina fil-Kunsill Privat —  
Valur — Pluralità ta' Sentenzi fl-istess Gudizzju — Sos-  
pensjoni tal-Ezekuzzjoni tas-Sentenza Appellata — Order-  
in-Council tat-22 ta' Novembru 1909.**

*Għall-finijiet tal-appell lill-Maestà Taghha r-Regina fil-Kun-  
sill Taghha Privat, b'ex jitqies il-valur fil-kwistjoni, is-sen-  
tenza li minnha jrid isir l-appell tiġi kunsidrata skond kif  
taffetta l-interess ta' min irid jappella minnha; u għalhekk,  
jekk il-kwistjoni tirrigwarda fond li l-appellant kien ak-  
kwista bi prezz inferjuri għal £500, l-appellant għandu  
dritt jappella, jekk fi żmien l-appell huwa jsofri aktar minn  
£500 jekk jitlef dak il-post.*

*L-Ordni fil-Kunsill rilevanti ma jkkontemplax espressament  
il-każ li fih, fl-istess kawża u fuq l-istess oġġett, ikunu  
għew pronunzjati, f'diversi dati, d'iversi sentenzi jew digrieti,  
u lanqas il-każ fejn id-diversi sentenzi jew digrieti jkunu  
pre-ordinali għas-sentenza definittiva, meta fuq id-diversi  
domandi konnessi jew dipendenti avanzati bl-istess oġġett  
jku għew pronunzjati diversi sentenzi jew mogħtija  
varji provvedimenti. Imma jekk il-parti nteressata tkun  
trid tappella minn dawg is-sentenzi jew digrieti kollha, ma  
hemm ebda ostakolu li jiġi lil mogħti biez jappella minn  
dawg is-sentenzi l-oħra jekk fil-petizzjoni tal-appell huwa  
jsemmi espressament li jrid jappella minnhom, u d-doman-  
da ssir fiż-żmien preskritt.*

*U ma j'star jiġi ritenut prekluz milli jagħmel dan l-appell bil-*

*fatt illi minn xi uhud minn dawh is-sentenzi huwa jkun ittanta bla success ir-rimedju tar-ritrattazzjoni.*

*Għalkemm il-petizzjoni tal-appell ma tkunx operat minnha nfiha s-sospensjoni tal-eżekuzzjoni tas-sentenza appellata, il-Qorti għandha d-diskrezzjoni li tordna din is-sospensjoni taht il-provvedimenti li hiya stess t'imponi fl-ordni tas-sospensjoni.*

Il-Qorti:— Rat il-petizzjoni tal-Avukat Dottor Antonio Caruana, konvenut, li biha talab il-permess biex jappella lill-Maestà Tagħha r-Regina fil-Kunsill Privat mis-sentenzi mogħtija f'din il-kawża minn din il-Qorti fit-3 ta' Ġunju 1946, fl-20 ta' Diċembru 1946, fit-3 ta' Diċembru 1954, fil-25 ta' Ġunju 1956, fit-28 ta' Jannar 1957, fil-25 ta' April 1958, u fit-23 ta' Ġunju 1958, kif ukoll mid-digriet tas-7 ta' Mejju 1951;

*Omissis;*

Rat ir-rikors tal-istess Dottor Caruana tal-5 ta' Awissu 1958, li bih talab li tiġi sospiza l-eżekuzzjoni tas-sentenza ta' din il-Qorti fuq imsemmija in pendenza tal-appell, u d-digriet ta' din il-Qorti tat-12 ta' Awissu 1958. fuq dak ir-rikors, li bih il-Qorti rrizervat li tipprovdi fuqu meta tiġi trattata l-petizzjoni fuq imsemmija;

*Omissis;*

Ikkunsidrat;

Biċ-ċitazzjoni tagħha f'din il-kawża l-attriċi kienet talbet biex, għar-raġunijiet esposti minnha (1) jiġi dikjarat validu l-eżerċizzju da parti tagħha tad-dritt ta' rkupru biċ-ċedola ta' retratt u depożitu tat-30 ta' Jannar 1942, għar-rigward tal-kwota ta' 4/11 tad-dar nru. 71, Trieq San Angelo, iż-Żejtun; (2) il-konvenut jiġi konsegwentement kundannat jaġġmel ir-rivendizzjoni favur l-attriċi fiż-żmien li tiffissa l-Qorti, b'dan li, jekk dak iż-żmien iġġaddi inutilment, ir-rivendizzjoni titqies li saret bis-saħħa tas-sentenza; (3) u jiġu likwidati l-ispejjeż legittimi li għamel il-konvenut fl-okkażjoni tal-akkwist tal-

kwota ta' fond in kwistjoni biex l-attriċi tkun tista' tiddepożitahom;

Kontra dawn it-talbiet il-konvenut kien eċċepixxa (1) illi t-titolu tal-viċinanza pretiż mill-attriċi huwa inezistenti; (2) u li kwantu għall-konsorzju, jekk jirrizulta, dan mhux biżżejjed biex jipprivah mill-fond, għaliex hu, bhala komproprietarju f'dak il-fond, għandu d-dritt ta' ritenzjoni;

### Ikkunsidrat;

Skond l-art. 2 tal-Ordni fil-Kunsill tat-22 ta' Novembru 1909, li jirregola l-appelli minn din il-Qorti lill-Maestà Tagħha r-Regina fil-Kunsill, "an appeal shall lie as of right from any final judgment of the Court, where the matter in dispute on the appeal amounts to, or is of the value of, £500 or upwards or where the appeal involves, directly or indirectly, some claim or right amounting to, or of the value of, £500 or upwards";

Din il-kawża nqatgħet finalment minn din il-Qorti bis-sentenza tagħha tat-23 ta' Gunju 1958, li biha ġew milqugħa t-tieni u t-tielet talbiet tal-attriċi, ġie likwidat fis-somma ta' £2.19.11 l-ammont tal-ispejjeż legittimi magħmula mill-konvenut fl-okkażjoni tal-akkwist minnu magħmul tal-kwota tal-fond in kwistjoni, ġie mogħti lill-istess konvenut xahar żmien biex jaqgħmel ir-rivendizzjoni favur l-attriċi, dekorribbli kif jingħad fis-sentenza, u ġie dikjarat li, jekk ir-rivendizzjoni ma ssirx fiż-żmien hekk mogħti, l-istess rivendizzjoni għandha topera bis-saħħa tas-sentenza;

Ma jistax ikun hemm kwistjoni li din is-sentenza tikkostitwixxi "a final judgment" ta' din il-Qorti. Bis-saħħa tagħha l-petizzjonant ġie żvestit mill-pussess tal-kwota tal-fond in kwistjoni, irkuprata mill-attriċi. Din il-kwota ġiet stmata mill-perit ġudizzjarju bhala li tiswa £590. Huwa veru illi, meta din il-kwota ġiet fl-1941 akkwistata mill-konvenut, il-prezz tagħha kien biss £80; iżda ġie diversi drabi minn din il-Qorti ritenut, fuq il-prattika segwita mill-istess Privy Council, illi għall-finijiet tal-appell

lill-Maestà Taghha fil-Kunsill, biex jitqies il-valur in kwistjoni, "the judgment is to be looked at as it affects the interests of the party who is prejudiced by it and who seeks to relieve himself from it by appeal" (ara Kollez. Vol. XXXIII-I-706, "Agius vs. Pace", App. 3.2.49);

Minn dan jiġi illi, anki meta wiehed iqies ir-rifuzjonijiet li l-attriċi trid tagħmel jew ga għamlet lill-konvenut għall-irkupru ta' dik il-kwota, it-telf dirett tiegħu jeċċedi l-£500; dan mingħajr ma wiehed iqies it-telf indirett jew preġudizzju ieħor konsegwenzjali li l-konvenut jista' jkollu. Jidher li hu rilevanti għall-każ preżenti dak li ġie ritenut mill-Kunsill Privat fil-kawża "Allan vs. Pratt", kif riportat fil-Bentwich, "The Practice of the Privy Council in Judicial Matters" (3rd edition, p. 107):— "In some cases the value to the defendant of an adverse judgment is greater than the value laid by the plaintiff to his claim. If so, it would be unjust that he should be bound not by the value to himself, but by the value originally assigned to the subject matter of the action by his opponent";

Ga ladarba l-konvenut għandu, għal din ir-raġuni, id-dritt għall-permess għall-appell "as of right", mhux il-każ li jiġi eżaminat il-punt l-ieħor sollevat ukoll fil-petizzjoni tal-konvenut, fis-sens li waħda mill-kwistjonijiet involuti fl-appell tirrigwarda prinċipju ta' importanza kbira publika;

#### Ikkunsidrat;

Il-konvenut qiegħed jitlob il-permess tal-appell mhux biss mill-imsemmija sentenza ta' din il-Qorti tat-23 ta' Ġunju 1958, iżda wkoll mid-diversi sentenzi l-oħra ta' din il-Qorti, kollha mogħtijin fl-istess kawża, imsemmijin fil-petizzjoni tiegħu;

L-Ordni fil-Kunsill fuq imsemmi ma jikkontemplax espressament il-każ li fih fl-istess kawża, fuq l-istess citazzjoni, ikunu ġew pronunzjati, f'diversi dati, diversi sentenzi jew digrieti, u lanqas il-każ fejn id-diversi sentenzi jew digrieti jkunu preordinati għas-sentenza definitiva, meta fuq id-diversi domandi konnessi jew dipendenti avan-

zati bl-istess citazzjoni jkunu gew pronunzjati diversi sentenzi jew mogħtija varji provvedimenti;

F'sitwazzjoni simili, għar-rigward tal-Ordni fil-Kunsill tat-18 ta' Diċembru 1824, din il-Qorti kienet irriteniet (Kollez. Vol. VII, p. 223) illi "non concorre alcuna ragione per cui non debba essere applicato a tale caso il principio stabilito nelle Leggi di Organizzazione e Procedura Civile", ċjoè fl-art. 257 ta' dawk il-Liġijiet, li jikkorrispondu għall-art. 229 tal-Kapitlu 15 tal-Edizzjoni Riveduta. Dan l-artikolu jgħid hekk:— "Where several issues in an action have been determined by separate judgments, appeal from any such judgments may be entered within the prescribed time, to be reckoned from the date of the last judgment, provided that express mention of the judgment appealed from be made in the appeal, or a separate appeal may be entered from each separate judgment";

Il-petizzjoni fil-każ prezenti saret fit-12 ta' Lulju 1958, ċjoè entro ż-żmien preskritt mill-art. 3 tal-Ordni fil-Kunsill komputat mis-sentenza ta' din il-Qorti fuq imsemija tat-23 ta' Gunju 1958, u f'dik il-petizzjoni hemm tismija espressa tas-sentenzi u digriet i l-oħra precedenti li minnhom il-petizzjonant irid jappella. Taht dawn l-aspetti, għalhekk, ma hemm ebda ostakolu biex jinġhata lill-petizzjonant il-permess mitlub għar-rigward ta' dawk is-sentenzi u digriet kollha;

**Ikkunsidrat;**

Iżda għar-rigward ta' xi uħud minn dawk is-sentenzi l-attriċi gajmet il-kwistjoni li ġejja. Kontra s-sentenza ta' din il-Qorti tat-3 ta' Gunju 1946 (li biha kien ġie dikjarat li l-attriċi-eżerċitat tajjeb id-dritt tagħha ta' retratt minhabba t-titolu tal-vicinanza, salva riżerva favur il-konvenut dwar it-tieni eċċezzjoni sollevata minnu), u kontra s-sentenza l-oħra tal-25 ta' Gunju 1956 (li biha kien ġie konfermat id-digriet tal-Ewwel Qorti tat-13 ta' Marzu 1956), il-konvenut kien talab ritrattazzjoni, liema talba, fil-każ il-wieħed u l-ieħor, ġiet miċhuda bis-sentenza ta' din il-Qorti tal-20 ta' Diċembru 1946 u 28 ta' Jannar 1957 rispettivament; allura, tgħid l-attriċi, ġa ladarba għar-

rigward ta' dawk is-sentenzi l-konvenut għażel (għalkemm inutilment) li jittanta r-rimedju tar-ritrattazzjoni, li hu rimedju straordinarju ta' impunjazzjoni ta' sentenza, u jissupponi sentenza li għaddiet f'gudikat, hu b'daqshekk ipprek'uda ruħu milli issa jeżerċita r-rimedju tal-Appell lill-Kunsill Privat, illi, fl-aħħar mill-aħħar, huwa wkoll rimedju ordinarju bħal ma hu l-appell lil din il-Qorti;

Fil-fehma ta' din il-Qorti, din l-obbjezzjoni tal-attriċi ma tistax tiġi milqugħa. Apparti mill-gustizzja u l-konvenjenza ovvja li l-Kunsill Privat, li ser ikollu quddiemu appell mis-sentenzi finali li bihom gie definittivament deċiż il-meritu tal-kawża, ikollu quddiemu wkoll id-deċiżjonijiet u provvedimenti mogħtijin fl-istess kawża li wasslu għal dawk is-sentenzi finali, hemm dan ukoll kontra l-obbjezzjoni tal-attriċi. Id-dispożizzjonijiet kontenuti fil-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili, għal dik li hi l-gurisdizzjoni tal-Qrati Tagħna u l-mod ta' proċedura quddiemhom, huma stabbiliti "bla hsara tad-dispożizzjonijiet dwar l-appell lill-Maestà Tagħha fil-Kunsill fil-kazijiet kontemplati mil-liġi (art. 2(2) Kap. 15). Il-fatt li litigant ikun eżawrixxa r-rimedji kollha provveduti mil-liġi tagħna ma jipprivahx minn dan l-appell, li hu rimedju estrem provvdut minn liġi speċjali; anzi normalment hu presuppost għaliegħ. Il-Kunsill Privat huwa tribunal "of last resort" u għalkemm din il-Qorti hi ta' fehma illi bil-fatt li l-konvenut ipprova jesperixxi r-rimedju tar-ritrattazzjoni kontemplat fil-liġi tagħna hu ma giex irrinunzja jew żvesta ruħu milli jibbenefika minn dak l-appell speċjali, jekk al-trimenti jikkonkorru l-kondizzjonijiet preskritti dwaru;

### Ikkunsidrat;

Bir-rikors tiegħu fol. 394 il-konvenut petizzjonant talab is-sospensjoni tal-eżekuzzjoni tas-sentenza hemm imsemmija in pendenza tal-appell lill-Kunsill Privat, u l-Qorti fuq dak ir-rikors irriżervat li tipprovi meta tiġi trattata l-petizzjoni għall-permess għall-appell, li kienet ġa ġiet preżentata fit-12 ta' Lulju 1958 (fol. 390);

Il-kwistjoni tas-sospensjoni tal-eżekuzzjoni tqum biss, skond is-section 5 tal-imsemmi Ordni fil-Kunsill, meta s-sentenza in kwistjoni "requires the appellant to pay money or perform a duty". Fil-każ preżenti jidher li l-unika waħda mis-sentenzi li minnhom il-petizzjonant irid jappella, li kkundannatu għall-eżekuzzjoni ta' obligu, hija dik tat-23 ta' Gunju 1958, li biha hu ġie mogħti ż-żmien ta' xahar biex jagħmel favur l-attriċi r-rivendizzjoni tal-kwota ta' stabili in kwistjoni. Issa, f'dik is-sentenza ġie ordnat illi, jekk il-konvenut ma jagħmelx dik ir-rivendizzjoni fiż-żmien lilu prefiss, din għandha titqies li saret bis-sahħa tal-istess sentenza. B'dan kollu, però, il-Qorti ma jidhrilhiex li ma tistax tordna s-sospensjoni tal-eżekuzzjoni. Il-petizzjoni għall-permess tal-appell saret kif ġa ntqal, fit-12 ta' Lulju 1958, ċjoè qabel ma għalaq iż-żmien ta' xahar għar-rivendizzjoni lilu prefiss kif fuq intqal. Għalkemm dik il-petizzjoni ma operatx minnha nnifisha s-sospensjoni ta' eżekuzzjoni, b'dan kollu hi kkreat is-sitwazzjoni għall-eżercizzju eventwali da parti tal-Qorti tad-diskrezzjoni mogħtija lilha bis-section 5 tal-Ordni fil-Kunsill fuq imsemmi;

Għaldaqstant din il-Qorti tipprovdi fuq il-petizzjoni billi tilqa' t-talba, u tagħti lill-petizzjonant il-permess kondizzjonali biex jagħmel l-appell mis-sentenzi u digrieti msemmija fl-istess petizzjoni lill-Maestà Tagħha fil-Kunsill, u tagħti lill-istess petizzjonant iż-żmien ta' xahar biex jagħti l-malleverija stabbilita fl-art. 4 tal-Ordni fil-Kunsill fuq imsemmi fl-ammont ta' £500; u tagħti wkoll lill-istess petizzjonant iż-żmien ta' tliet xhur mil-lum biex jlesti t-traduzzjoni u t-trasmissjoni tal-kawża lill-Kunsill Privat skond dak l-artikolu. Fl-istess hin tordna lill-petizzjonant, biex tista' ssir is-sospensjoni tal-eżekuzzjoni tas-sentenza ta' din il-Qorti tat-23 ta' Gunju 1958, li jagħti fiż-żmien ta' xahar garanzija tajba kif stabbilit fl-art. 5 tal-imsemmi Order-in-Council fl-ammont ta' £200;

L-ispejjeż ta' din id-deċiżjoni jibqgħu riżervati għall-provvedimenti relattivi għall-permess finali.